

بررسی تأثیر گاو نر، فصل زایش، سن مادر و جنس گوساله بر وزن تولد گوساله‌های نژاد هلشتاین

راضیه ساقی^{*}، علیرضا شهدادی^۲ و عطیه رحیمی^۱

۱ - دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه فردوسی مشهد و ۲ - دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی

گرگان

*نویسنده مسئول: saghi9099@yahoo.com

چکیده

در این تحقیق، تأثیر گاو نر (اسپریم مصرفی)، فصل زایش، سن مادر و جنس گوساله بر وزن تولد گوساله‌های هلشتاین ایران مورد بررسی قرار گرفت. داده‌های مورد استفاده شامل وزن تولد ۳۲۵۸ رأس گوساله نر و ماده بوده که توسط مرکز اصلاح نژاد و بهبود تولیدات دامی کشور بین سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۸۳ جمع‌آوری گردیده بود. برای تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها از نرم‌افزار آماری SAS نسخه ۹/۱ و با رویه GLM استفاده شد. نتایج نشان داد که گاو نر (اسپریم مصرفی) تأثیر معنی‌داری بر وزن تولد گوساله‌ها داشت ($P < 0/01$). گوساله‌های متولد شده در فصل زمستان سنگین‌تر از گوساله‌های متولد شده در سایر فصول بودند ($P < 0/01$). با افزایش سن مادر تا پنجمین زایش، روند صعودی در وزن تولد گوساله‌ها مشاهده گردید و پس از آن تغییرات قابل توجهی وجود نداشت. تأثیر جنس بر وزن تولد گوساله‌ها معنی‌دار نبود ($P < 0/01$). میانگین وزن تولد برای گوساله‌های نر و ماده به ترتیب $40/03 \pm 0/62$ و $37/24 \pm 0/44$ کیلوگرم برآورد شد. باتوجه به یافته‌های بدست آمده چنین نتیجه‌گیری می‌شود که اثرات گاونر، فصل زایش، سن مادر و جنس گوساله بر وزن تولد گوساله‌های هلشتاین معنی‌دار بوده و می‌توان از این عوامل برای انتخاب تلیسه‌های جایگزین و گاونر مورد استفاده در گله استفاده نمود. واژگان کلیدی: وزن تولد - گاو نر - فصل زایش - سن مادر - جنس - گوساله هلشتاین.

مقدمه

آینده هر واحد پرورش گاو شیری بستگی به میزان موفقیت آن در برنامه‌های مربوط به پرورش گوساله و تلیسه دارد، پرورش گوساله از مهمترین و حساسترین فعالیتهای متداول در گاوداری‌ها است (۱). وزن تولد در گوساله‌ها نقش اقتصادی بسیار مهمی را در هر واحد پرورش گاو شیری بازی می‌کند، زیرا وزن تولد با آسان‌زایی، وزن از شیرگیری، افزایش وزن روزانه قبل از شیرگیری و عملکرد گوساله یا تلیسه در آینده ارتباط زیادی دارد. همچنین می‌تواند به عنوان شاخصی برای پیش‌بینی وزن از شیرگیری باشد که در گاوهای گوشتی نسبت به گاوهای شیری دارای اهمیت بیشتری است (۴). عوامل گوناگونی بر وزن تولد گوساله‌ها تأثیرگذار می‌باشند، مهمترین این عوامل شامل اثرات تصادفی مربوط به وزن پدر، سن مادر، فصل تولد، نحوه تولد گوساله، میزان تولید مادر در شکم‌های قبلی و در نهایت شرایط محیطی و تغذیه‌ای مؤثر بر گاوهای ماده آبستن می‌باشند (۶). تولد گوساله‌های نر به طور معنی‌داری بیشتر از گوساله‌های ماده است. در نژادهای شیری تفاوت وزن تولد بین جنس‌ها متغیر و از ۰/۵ تا ۳/۶ کیلوگرم و به طور متوسط ۲ کیلوگرم در گوساله‌های نر بیشتر گزارش شده است (۹). به طور کلی، وزن تولد گوساله با افزایش سن مادر تا ۸-۶ سالگی افزایش می‌یابد و تغییرات وزن بین زایش‌های اول و دوم دیده می‌شود. در حالت کلی مادران سنگین‌تر، گوساله‌های سنگین‌تری متولد می‌کنند (۶). معمولاً وزن تولد گوساله‌ها در فصول پاییز و زمستان بیشتر از فصول بهار و